

ПРОФЕСІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ФАРМАЦЕВТА ЯК СУКУПНІСТЬ КЛЮЧОВОЇ, БАЗОВОЇ І СПЕЦІАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ

Мішина І.Ю., Гаврилова Н.Б.

Коледж Національного фармацевтичного університету

Сучасний ринок праці, основними характеристиками якого є гнучкість, мінливість, висока інноваційна динаміка висуває нові вимоги до претендентів на робочі місця, а саме: готовність до постійної самоосвіти, модернізації професійної кваліфікації, ділової комунікації, дії у нестандартних і невизначених ситуаціях; здатність до прийняття відповідальних рішень, критичного мислення, самоуправління поведінкою і діяльністю; навички роботи з різними джерелами інформації; ефективна поведінка в конкурентному середовищі, в умовах стресогенних факторів тощо. Суттєвий дисбаланс, який спостерігається між вимогами роботодавця до шукачів робочих місць і якістю підготовки випускників української професійної школи, значно утруднює адаптацію молодих спеціалістів у сучасних соціально-економічних умовах[1].

Вимоги роботодавця до випускників висуваються не тільки і не стільки в форматі “знань”, скільки в таких дефініціях способів діяльності, як “уміння”, “здатність”, “готовність”[5]. Отже, мова йде про особливі освітні результати системи професійної освіти, у рамках яких знання виступають необхідною, але недостатньою умовою досягнення визначуваної якості професійної освіти, тобто мова йде про “професійну компетентність” і такі її складові, як спеціальні професійні і ключові компетенції, професійно важливі якості особистості спеціаліста, обумовлені особливостями професійної діяльності.

Компетентність - це не просто володіння знаннями, але швидше потенційна готовність вирішувати завдання зі знанням справи [4]. Безумовно, поняття "компетентність" ширше в порівнянні з поняттям "компетенція".

Якщо компетенція - це предметна галузь знань, умінь, то компетентність - це сукупність не лише різних предметних галузей знань, умінь, але і всілякі якості особи. Під компетентністю розуміється деяка інтегральна здатність вирішувати конкретні проблеми, що виникають у різних сферах життя.

Більшість фахівців під професійною компетентністю розуміють сукупність ключової, базової і спеціальної компетентності. Ключова компетентність потрібна для будь-якої професійної діяльності і пов'язана з успіхом особистості у швидкоплинному світі. Актуальність ключових компетенцій обумовлена і тими функціями, які вони виконують у життєдіяльності кожної людини. Це – формування у людини здатності навчатися, зокрема навчатися самостійно, забезпечення випускникам, майбутнім працівникам, більшої гнучкості у взаємостосунках з роботодавцем, становлення репрезентативності для зростання успішності в конкурентному середовищі існування. Базова компетентність відображає специфіку певної професійної діяльності (педагогічної, інженерної, медичної тощо). У професійній діяльності базовою вважається компетентність, яка допомагає вибудовувати професійну діяльність у контексті вимог до системи освіти на певному етапі розвитку суспільства. Спеціальна компетентність відображає специфіку конкретної предметної або надпредметної сфери професійної діяльності. Спеціальну компетентність можна розглядати як реалізацію ключових і базових компетентностей у певній сфері професійної діяльності. Усі три види компетентностей взаємопов'язані, одночасно розвиваються і формують професійну компетентність спеціаліста.

Професія фармацевта серед типології професій, запропонованих Є.Климовим, належить до професій типу «людина-людина». Для фахівців цього типу Л.Шеховцовою виділені такі професійно важливі якості: доброзичливість, тактовність, комунікабельність, самоволодіння, витримка, чуйність, емпатія, самостійність, домінантність, соціальний інтелект,

організаційні здібності, чистота та виразність мовлення, експресія обличчя та поведінки, наполегливість [2].

Провізори і фармацевти, що здійснюють продаж товарів аптечного асортименту населенню, безпосередньо взаємодіють з відвідувачами аптек, тому їм потрібно мати не лише відмінні професійні знання і високий рівень професійної компетентності, але й володіти мистецтвом спілкування, тобто вміти спостерігати, ставити цілеспрямовані запитання й миттєво фіксувати необхідні дані, найповніше відповідати на питання покупців і задовольняти їх потреби. Для встановлення емоційного контакту з покупцем необхідно мати позитивне ставлення до людей.

Соціально-психологічна культура майбутнього фармацевта передбачає наявність у нього певних професійних поглядів і переконань, настанов на емоційно-позитивне ставлення до відвідувача аптеки, до хворої людини, незалежно від його особистісних якостей і цілий комплекс умінь та навичок, необхідних для спілкування, делікатність і тактовність до хворих.

Тобто, психологічна компетентність виявляється у поведінці, цінностях, мисленні, моральних принципах, світоглядних установках і є, на наш погляд, обов'язковою для працівників аптечних установ. Тому психолого-педагогічна підготовка майбутнього фахівця фармації, її зміст, форми та методи, спрямовані на формування психологічної та соціальної компетентностей, які відпрацьовуються за допомогою вправ, виконання практичних завдань, розв'язання психологічних задач та ситуацій [3].

Сучасна вища професійна освіта повинна забезпечувати виконання низки завдань, зокрема, економічний успіх країни, сталий розвиток суспільства. Ці завдання можливо реалізувати через таку підготовку майбутніх фахівців, яка відповідає запитам сучасного ринку праці. Основна увага у вищих навчальних закладах повинна приділятися розвитку особистості студента, його комунікативній підготовленості, формуванню професійних компетенцій, здатності здобувати і розвивати знання, мислити і працювати по-новому.

Відповідно і зміст освітнього процесу, крім факторів, які визначають засвоєння загальних і професійних знань і навичок, повинен відображати умови для особистісного зростання студента, його ідентичності “Я – професіонал”.

ЛІТЕРАТУРА

1. Вища освіта і Болонський процес. Навчальний посібник. - К.: «Вища школа». - 2007.
2. Ильин Е.П. Дифференциальная психология профессиональной деятельности. - СПб.: Питер, 2008.
3. Якиманская И.С. Личностно-ориентированное обучение в современной школе. - М.: 1996.
4. Зеер Э.Ф. Компетентностный подход к модернизации профессионального образования // Высшее образование в России. - 2005. – № 4.
5. Энциклопедия профессионального образования: в 3-х т. [под ред. С.Я.Батышева]. – М.: Изд-во Акад. проф. образования, 1999. – Т. 2.